

A Társaság a Szabadságjogokért véleménye  
a döntéselőkészítéshez szükséges adatok hozzáférhetőségének  
biztosításáról szóló törvénytervezetről

**A Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) jó kezdeményezésnek tartja, hogy az állami kezelésben lévő adatvagyonhoz való hozzáférés szabályait a hatályos szabályozást kiegészítve törvényben rendezzék, és a jelenlegi gyakorlatot az új szabályokkal megváltoztassák.** A TASZ kiemelt figyelmet fordít a személyes adatok védelmére és a közérdekű adatok nyilvánosságára, és egyszersmind belátja, hogy a két alkotmányos jog esetenként szinte feloldhatatlan módon kerül szembe egymással. A törvénytervezet egy ilyen problémát igyekszik kezelni, a választott megoldás módja többnyire helyes és célravezető, véleményünket alapvetően ez határozza meg. **Jelen véleményünkkel a jogalkotót azokra a pontokra vonatkozó észrevételeinkkel szeretnénk segíteni, melyekben nem éreztük kielégítőnek a tervezetet.**

### Általános észrevételek

A tervezet indokolatlanul szűk körben, kizárólag a költségvetési szervek részére való adatkiadást szabályozza. A tervezet 2.§-a így még az 1.§-sal sincs összhangban, amely a törvény céljaként jelöli meg kutatások elősegítését is. Az adatok felhasználóinak a körét az indoklás kiterjeszti az „államigazgatáson belül dolgozó szakértők, vagy külső szakértők”-re, azonban ez a személyi kör nem kellően tisztázott, és nemhogy a normaszövegből, de még az indoklásból sem derül ki, hogy kikről lehet szó, és e személyek milyen feltételek mellett férhetnek hozzá az adatokhoz. Amennyiben az indoklás szövege alapján módosítanák a normaszöveget, úgy az államigazgatástól független kutatókat diszkriminálnák.

**A TASZ határozott véleménye, hogy a tervezetben szereplő adatbázisokhoz való hozzáférés lehetőségét mind a költségvetési szervek, mind a kutatók, mind a gazdasági társaságok és a non-profit szervezetek számára jelen törvényben kellene biztosítani.** Az eltérő felhasználókra esetleg eltérő szabályok vonatkozhatnak a költségtérítés tekintetében, de hiba lenne kizárni a költségvetési szerveken kívüli szereplőket az adatvagyon hasznosításából.

A jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény nem csak állami szerveknek, hanem a társadalmi szervezeteknek is véleményezési jogot biztosít. Ahhoz, hogy a társadalmi szervezetek az állami szervekhez hasonlóan megalapozottan véleményt tudjanak formálni a jogalkotási folyamatokban, részükre az adatokhoz ugyanolyan szintű hozzáférést kell biztosítani. A véleménynyilvánítási szabadságot és az információszabadságot e törvény tekintetében sem lehet zárójelbe tenni. A szabad és megalapozott véleményalkotás elemi feltétele, hogy megbízható, hiteles információval rendelkezzen az, aki véleményt nyilvánít. Az állami szervek által elkészített vagy megrendelt szakértői anyagok csak úgy bírálhatók, ha maguk a dokumentumok és az alapjául szolgáló adatok hozzáférhetők, ez minden tudományos kutatás és az ahhoz kapcsolódó értelmezések, bírálatok alapja. Amennyiben kizárólag állami szervek férnek hozzá a kutatások, hatástanulmányok alapjául szolgáló adatokhoz, úgy az eredményeik hitelessége kétségessé válik, hiszen sem a szakmai, sem a szélesebb közvélemény nem fogja tudni eldönteni, mennyiben tartsa irányadónak a kutatók, szakértők következtetéseit. Így végső soron a törvény nem fogja tudni elérni kitűzött célját.

Az indoklás hivatkozik arra, hogy „a korlátlanul nagy számú adatkiadás idő- vagy költségigénye megterhelő lehet” és ezért a nem közérdekű adatok esetében az adatkérés jogát a tervezet a költségvetési szervekre korlátozza. Alkotmányos alapjogot költségekre hivatkozva korlátozni álláspontunk szerint nem szerencsés megoldás. Természetesen azt nem tiltja semmi, hogy az adatmódosítás műveletének költségeit a közérdekű adatok közzétételével kapcsolatban felmerülő költségek megtérítéséhez hasonlóan rendezze ez a törvény, így az esetleges különbségtétel az állami, a kutatási, gazdasági és a non-profit szektor szereplői között<sup>1</sup> a költségek megtérítése szempontjából elfogadható megoldás lenne.

**Fontos, és a tervezet által meg nem válaszolt kérdés, hogy milyen viszonyban lesz a tervezet alapján születő törvény a jelenleg is hatályban lévő, vonatkozó**

---

<sup>1</sup> lásd részleteiben: CSERES-GERGELY ZSOMBOR–CSORBA GERGELY Műkinccs vagy működő tőke? Közgazdasági Szemle, LIII. évf., 2006. október (902–918. o.)

**jogszabályokkal.** A tervezet nem utal arra, hogy mi módon kapcsolódik a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvényhez (Avtv.), az Avtv. jogintézményeit milyen körben kell alkalmazni jelen törvénytervezetben foglalt műveletek során.

## **Részletes észrevételek**

### **1.§**

Nem tisztázott, hogy a „**kutatás elősegítése**” konkrétan miben kell, hogy megnyilvánuljon, és ez a tervezet további szakaszaiból sem derül ki. Szintén nem következik jelen paragrafusból, hogy ha minden olyan kutatást, amely a törvény 1.§-ban kitűzött célokat szolgál segíteni kell, akkor a törvény további szakaszai miatt szűkítik ezen kutatások körét kizárólag az állami szervek által lefolytatott vagy megrendelt vizsgálatokra.

### **2.§**

Az Avtv. rendelkezéseire képest ez a § érdemben új szabályt nem hoz, leszámítva a költségtérítés megállapítása részt.

### **3.§**

Az „**állami vezető**”-t **nem definiálja** a törvény, és más jogszabályra sem utal e tekintetben (pl. a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2006. évi LVII. törvényre). Az sem egyértelmű, hogy az állami vezető az adatkérő, az adatkezelő vagy mindkét szerv vezetőjét jelenti.

Nem derül ki a tervezetből, hogy az MTA elnökének miért jutott a törvényben kiemelt szerep a személyes adatok módosítása kapcsán, és ha már neki jutott, további szerveknek miért nem. Az egyetlen magyarázat az lehet, hogy az állami kutatások piacán az MTA-nak a törvényhozó valamilyen ismeretlen okból előnyt kíván biztosítani az MTA-tól független kutatóintézetekkel és kutatókkal szemben.

Látható, hogy a 2.§ az adattovábbításra szab határidőt, de nem az adatmódosításra, amely két különálló művelet A (3) bekezdésben foglalt adatmódosítási kérelem megtagadására, illetve teljesítésére **nem szab határidőt** a tervezet, és az állami szerv hallgatása esetén követendő eljárást sem rendezi. Feltételezhetően az adatmódosításra az adatkezelő szervnek 15 napnál rövidebb idő állhat rendelkezésére, hogyha a módosítást követően 15 napon belül kell átadnia a módosított adatokat.

A tervezet **az adatmódosítással kapcsolatban semmilyen jogorvoslati lehetőséget nem biztosít.** Az adatmódosítás fogalmát nem tartalmazza az Avtv., de nyilvánvaló, hogy az az Avtv. 2.§ 9. pontjában meghatározott adatkezelések körébe tartozik. Azonban az Avtv. nem ír elő az adatkezelőnek olyan kötelezettséget, amely az adatmódosításnak megfelelne - éppen ezért van szükség a jelen tervezettel célzott jogszabály megalkotására. Mivel az Avtv. nem ad iránymutatást abban a kérdésben, hogy mi történjen, ha az adatkezelő nem teljesíti a 3.§-ban foglalt kötelezettségeit, így **a tervezetnek mint lex specialis-nak kellene a kérdéssel foglalkoznia.**

Hiányzik a tervezetből végrehajtási rendeletre vonatkozó felhatalmazás, amely tartalmazhatná a 3.§ alapján az adatkérő által adott tájékoztatás tartalmi elemeit.

## **5.§**

Nem látszik a pontos különbség a 2.§ és az 5.§ (1) bekezdése között. A tervezet logikája és indoklása szerint az anonimizált személyes adatok, miután elvesztik kapcsolatukat a természetes személlyel, közérdekű adatokká válnak, ez egybeesik az Avtv. szabályaival is.<sup>2</sup> Az állami szervek közötti adattovábbításra a közérdekű adatok esetében a tervezet a 2.§-t rendeli alkalmazni. Az 5.§ (1) bekezdésének tartalmát a 2.§ már magában foglalja, mivel a megnevezett költségvetési szervek a 2.§-ban megjelölt körbe tartoznak, az általuk kezelt anonimizált adatok szintén, az adatigénylésnek az Avtv. 20.§ (5) bekezdés alapján „az igénylő által kívánt technikai eszközzel, illetve módon kell eleget tenni”, ebbe beletartozik az adatbázis készítésére alkalmas mód, és végül a miniszter és a kormányhivatal vezetője eljárhat az általa vezetett költségvetési szerv képviselőjében, így ezt felesleges kiemelni. Az MTA elnökének státusára vonatkozó fenti megjegyzésünk e körben is érvényes.

A 3.§ helyesen szabályozza, hogy az adatmódosítással azt kell elérni, hogy az adat ne legyen természetes személlyel kapcsolatba hozható. Fontosnak tartjuk mindamelllett annak törvényi hangsúlyozását, hogy ez többet jelent annál, mint hogy anonim kapcsolati kódot kell generálni. Az anonim kapcsolati kóddal csupán az kerülhető el, hogy az adatok összekapcsolásakor egy „korlátozás nélkül használható, általános és egységes személyazonosító jel” szülessen újra. Azonban a kapcsolati kód nem megoldás arra, hogy ha felhasznált adatbázis olyan részletes adatokat tartalmaz, amelyekből a természetes

---

<sup>2</sup> Avtv. 2.§ 4. közérdekű adat: az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy kezelésében lévő, valamint a tevékenységére vonatkozó, a személyes adat fogalma alá nem eső, bármilyen módon vagy formában rögzített információ vagy ismeret, függetlenül kezelésének módjától, önálló vagy gyűjteményes jellegétől;

személyazonosító adatok nélkül is azonosítani lehet az illetőt. Elképzelhető, hogy egy kisebb településen egy orvos vagy egy asztalos van, amennyiben az adatbázis tartalmazza a foglalkozási adatokat, úgy pusztán a foglalkozás ismeretében megteremthető a személyes adat definíciójában<sup>3</sup> foglalt kapcsolat az adat és a személy között. Ennek elkerülése lehetséges, például úgy hogy az adatkezelő olyan kategóriákat használ az adatok továbbításakor, amelyek alapján senkit nem lehet közvetlenül beazonosítani.

Álláspontunk szerint szintén a végrehajtási rendelet lenne alkalmas arra, hogy a (3) bekezdésben definiált kapcsolati kód további részletszabályait meghatározza.

A kérdéses szakasz „személyazonosító adatokat” említ, pontosabb lenne a természetes személyazonosító adatok szóhasználat a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény 5.§ (1) bekezdésére való hivatkozással.

A (7) bekezdés sajnos semmilyen garanciát nem ad arra, hogy a kódok megsemmisítésére valóban sor fog kerülni, és szankciót sem kapcsol a megsemmisítés esetleges elmulasztásához.

Budapest, 2007.03.27.

A véleményt készítette: Földes Ádám, Adatvédelmi és Információszabadság Programvezető,  
TASZ

A kiadmány hiteléért felel: Dénes Balázs elnök, TASZ

---

<sup>3</sup> Avtv. 2.§ 1. „személyes adat: bármely meghatározott (azonosított vagy azonosítható) természetes személlyel (a továbbiakban: érintett) kapcsolatba hozható adat, az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés. A személyes adat az adatkezelés során mindaddig megőrzi e minőségét, amíg kapcsolata az érintettel helyreállítható. A személy különösen akkor tekinthető azonosíthatónak, ha őt - közvetlenül vagy közvetve - név, azonosító jel, illetőleg egy vagy több, fizikai, fiziológiai, mentális, gazdasági, kulturális vagy szociális azonosságára jellemző tényező alapján azonosítani lehet.”